

JURNAL

ПЕНТРȢ РЕSПÎNDIРЕА ШТIINЦЕЛОР NАТȢРАЛЕ ШI ESAKTE,

în toate класеле.

Pediџeatȣ

de

Профеsop Doktop Iȣліȣ Барат.

№ 24. (Anȣл întiiȣ) Бȣкȣpeшtĭ. Iȣnie 22, 1856.

Konpindepe: Kestiȣnĭ agpikoле. — Despre ȣnitatea saȣ плȣpaлitatea џeнȣлȣĭ ȣmanȣ. — Despre natȣpъ.

Kȣestiȣnĭ Agpikoле.

II. INSEKTЕЛЕ ВЪТЪМЪТОАРЕ.

Opdinȣлȣ.

Orthoptere шi Neuroptera.

Dȣпе че amȣ enȣmepatȣ челе maĭ пpinчiпaле џenȣpĭ de кърътȣшiĭ вътъmъtopĭ, вomȣ вopбi акȣmȣ шi despre кîte-ва aлte insekte вътъmъtoape omȣлȣĭ карĭ nȣ sîntȣ konpinse în opdinȣлȣ кърътȣшiлopȣ. — Aiчĭ ni se пpezintъ ȣnȣ opdinȣ de insekte nȣmitȣ orthoptera, adeкъ карĭ aȣ apiпiле de din dъpъtȣ dpeпte шi îndoite în лȣnџime întoкmaĭ ка o aпъpъtoape; ȣnopa din aчestea ле лiпseкȣ apiпiле кȣ totȣлȣ.

Aчeste insekte nȣ sîntȣ sȣпȣse ла metamopfozeлеле komплete ка челе пpeчedinte, (komплeкtȣ este кîndȣ tpeчe пpin tpeĭ) чi пȣiĭ лopȣ dȣпе че aȣ eшitȣ din oaъ, seamъnъ пъpinџiлopȣ лopȣ, însъ n'aȣ apiпĭ. — În aчestȣ opdinȣ se кȣпpindȣ tpeĭ џenȣpĭ de insekte, dintpe кape maĭ imпoptante sîntȣ челе ȣpmъtoape: Forficula saȣ вepmeле din ȣpeкĭ. Aчestȣ insekтȣ este кȣnoskȣtȣ tȣtȣлopȣ; mȣлџĭ se temȣ de dînsȣлȣ, imaџinîndȣ-шĭ къ intpъ în ȣpeкiле omȣлȣĭ adopmitȣ, maĭ кȣ seamъ кîndȣ doapme ла кîmпȣ, шi къ din ȣpeкĭ mepџe ла кpeepĭ

ши-ї інгъȣреште. Ачеstȣ прежȣdічіȣ este foapte eponatȣ, кънї ачеstȣ insektȣ este кȣ totȣлȣ inoчentȣ (nevinovatȣ), n'ape че кънtа în ȣрекіле отȣлȣї, кънї елȣ se нȣtpеште de вецетале ши maї sпечіалȣ кȣ гароафе (Dianthus), ши кȣ Даліа (Dahlia) din гръdinї, пе каре ле *тъпінкъ кȣ mape poftъ*, de ачееа гръdinapiї se temȣ мȣлtȣ de dînселе; însъ fiindȣ къ ачеste insekte нȣmaї noaптеа ȣмблъ dȣпе mînкаре, пе кîndȣ zioа ръmînȣ nemiшkate, askȣnse în локȣрї обскȣре, de ачееа кîndȣ воеште чіне-ва съ ле npinzъ, пȣне în локȣріле ȣnde se цінȣ ачеste insekte о цеавъ mікъ astȣпatъ ла amîndoȣе капеtіле авîndȣ о гаȣръ în mizлокȣ; insekteле intpȣ în ачеastъ цеавъ ши кȣ кіпȣлȣ ачеsta sîntȣ лesne de npinsȣ. О îmпрецiȣраре ремаркабілъ în корпȣлȣ лорȣ este къ аріпеле лорȣ de din dъpъtȣ sîntȣ îndoite к'о apte admiрабілъ.

Blatta saȣ insekta neагpъ din бȣкътъріі (f. 27 a) Нȣmaї maskȣлȣлȣ ape патpȣ аріпї foapte fine ши tpansпаpinte фъкȣте ка sita, amîndoȣе аріпеле din dъpъtȣ sîntȣ мȣлtȣ maї ларџї de кîtȣ челе din 'ainte, femeлa n'ape аріпї; se цінȣ în бȣкътъріі ши în бpȣtъріі ȣnde tpъeskȣ din pemъшіцеле алimentелорȣ отȣлȣї, zioa sîntȣ askȣnse în локȣрї обскȣре прекȣmȣ în кръпъtȣріле napdoseлеї eap noaптеа esȣ афаръ sпpe а-шї кънtа нȣtpimentȣлȣ; тъпінкъ felȣ de felȣ de лȣкрȣрї din вецетале ши din animaле, ши кіарȣ пелеа de visme o poade. Еле se temȣ de лȣminъ, d'ачееа кîndȣ se апроріе чіне-ва кȣ лȣmînapea de dînселе, fȣгȣ ши se askȣndȣ. Modȣлȣ înmȣлцiреї лорȣ este foapte ремаркабілȣ, adекъ femeлa пȣне оаъле еї грътъdite ши пakite întp'о кȣtie пътpatъ каре seamъnъ к'о кȣtie de taбакȣ; în ачеastъ кȣtie se афлъ 16 оаъ пȣse în doъ шірȣрї întp'ȣnȣ opdinȣ admiрабілȣ. Пȣiї кîndȣ esȣ din оаъле ачеstеа, moaie кȣtiеа кȣ ȣnȣ felȣ de sпȣmъ че о аȣ în гȣръ, atȣнчї кȣtiеа se desface ши insekteле tinepe esȣ афаръ. Femeлa îngріжitoape пentpȣ процепітȣра пȣілор еї пȣне ачеаstъ кȣtie кȣ оаъ în хаїнеле оamenілорȣ, în пieї saȣ пе пъpeцї ши кîte odatъ poade вapȣлȣ sпpe а-шї înвълі кȣtiеа ка съ нȣ fie възȣtъ de оamenї.

Кîndȣ ачеste animaле s'aȣ înmȣлцitȣ întp'о касъ, maї кȣ seamъ întp'о бȣкътъріе, atȣнчї факȣ пагȣбї însemnate; de ачееа оamenії aȣ кънtatȣ felȣрimї de mizлоаче а ле stȣpni: ȣnії topnȣ апъ fepbinte în кръпъtȣріле пъpeцілорȣ saȣ а napdoseлілорȣ ȣnde se афлъ кȣібȣлȣ лорȣ, алцiї aпpindȣ аколо пȣчіоаsъ, iap алцiї пȣпȣ пȣлбер de apsenікȣ (шоречіоаікъ) în бȣkateлк ȣnde se цінȣ, ачеasta ле otpъвеште кȣ totȣлȣ, însъ tpeбȣе лȣatъ чеа maї mape пazъ, ка съ нȣ se вatъme чіnева. Apічії пȣшї în бȣкътъріе nimічeskȣ кȣpindȣ ачеste insekte.

Grillotalpa vulgaris, (fig. 27) saȣ греерiле de кîmпȣ. Ачеastъ insektъ seamъnъ кȣ кîptiца în ачееа къ ape о віацъ sȣбtepaпъ ши къ пічереле saле din 'nainte seamъnъ ка лопецї. Ачеste însekte sîntȣ вътъmъtoape череалелорȣ dȣпе кîmпȣ, легȣmiлорȣ ши кіарȣ арборiлорȣ fpȣktifepї. Кîndȣ ачеste insekte podȣ ръdъчініле ачеstopȣ плante saȣ sапъ пъmîntȣлȣ împeцiȣpȣлȣ лорȣ ши ле desръdъчineazъ, atȣнчї плantеле se vestezeskȣ. Femeлa пȣне în лȣна лȣї Іȣліе оаъле mічї ши галbene întp'о гроапъ fъкȣtъ de dînsa în fopma ȣneї stікле. Dȣпе 8 saȣ 14 zіле esȣ пȣiї авîndȣ mъpimea ȣneї fȣpнічї seamъnъ кȣ пъpinцiї лорȣ, кȣ difepinцa нȣmaї къ n'aȣ аріпї.

Dȣпе наштерea лорȣ se pisineskȣ, însъ eapna se adȣnȣ ши пetpeкȣ in sочіетъцї гръmъdite пе гȣnoае, în вapzъ saȣ în пъmîntȣ.— Агрікȣлtopȣлȣ вpindȣ съ se апере de ръȣtatea ачеsteї insekte tpeбȣе съ îngріжаskъ съ каȣte оаъле лорȣ în пъmîntȣ în лȣна лȣї Іȣніе ши Іȣліе ши съ ле nimічeaskъ. Opї-ȣnde se ва гъsi о плantъ atakatъ *ши* împeцiȣpȣлȣ de кîte-ва individe d'ачеste insekte, съ штіе къ аколо se афлъ ȣnȣ кȣібȣ sȣбtepaпȣ кȣ оаъле лорȣ.

О віацъ anaлогъ кȣ а лорȣ petpeче ши гpeepiле de касъ (Acheta domestica), în opaше se ціне în kase, maї кȣ seamъ eapna пе лîнгъ sобе saȣ ргіn кръпъtȣріле пеpeцілорȣ; dap о sпeцъ se ціне ла sate, аколо sапъ în пъmîntȣ гъȣрї mічї înainte kasa цъpanȣлȣї în napte esпȣsъ ла soape ши кîndȣ este timпȣлȣ fpȣmosȣ, maskȣлȣлȣ ачеsteї insekte шeade înaintеа локȣinцеї saле ши skoate sȣnetȣлȣ sȣȣ кȣnoskȣtȣ tȣtȣлорȣ (gri-gri).

Dap кîndȣ se skimбъ timпȣлȣ ши amenințъ плоае, atȣнчї fȣџе în гаȣpa sa ȣnde petpeче toatъ eapna. De ши ачештї греерї se нȣtpeskȣ de вецетале, însъ sîntȣ maї пȣцінȣ вътъmъtopї de кîtȣ insekteле пpeчеdinte, fiindȣ къ нȣ тъпінкъ ръdъчініле плanteлорȣ кȣлtivate чі нȣmaї epбȣрї sълбatiче dȣпе кîmпȣ.

Пе izлaze ши пе арборї tръeskȣ mȣлte spe-џe de ȣnȣ aлtȣ feлȣ de греере (grillus) каре se îmmȣлцeskȣ пeste mъsȣpъ, atȣnчї пemaї гъsindȣ destȣлe пȣtpimente прiп прeцiȣрȣлȣ лор, emigреazъ (кълъtopeskȣ) în чeте imense în aлte локȣрї, fakȣ кълtopiї лȣпцї kiaрȣ пeste mърї ши ȣnde ажȣnгȣ de se ашeazъ, аколо devine о каламitate пȣвлiкъ, къчї mъnînkȣ toate череаЛеле дȣпе кimпȣ, toate фрȣnzeле арворiлорȣ, devasteazъ цъpї întpeцї ши pedȣkȣ пе вieцiї локȣitopї ла о foamete tepiвiлъ. Aчeste insekte кȣпоskȣte sȣв пȣmipe de Лъкȣste aȣ жȣкatȣ ȣпȣ poлȣ mape în Istopiea пaцiȣпiлорȣ. Miї de anї înainte, штimȣ дȣпе Istopiea Saкръ, к'a devastatȣ Eџintȣлȣ ши a ȣmiлitȣ пе mînдрȣлȣ Fapaonȣ, ва înкъ пȣtemȣ ziче къ Лъкȣsteле sîntȣ sinгȣpiле insekte карї se гъseskȣ ла toate епочеле în Istopiea Soчiетъцiлорȣ оmenешtї. Dap sъ пȣ-шї imaџine чine-ва къ пȣmaї ȣпȣ feлȣ de Лъкȣste aȣ фъкȣtȣ toate aчeste inвaziȣпї pepetate, чi din kontpa, штimȣ къ esistъ mȣлцime de speцe de Лъкȣste карї aȣ фъкȣtȣ diffepite inвaziȣпї. — Asia mikъ каре adese-opї este sȣпȣsъ ла inвaziȣпеа лъкȣstелорȣ, ape maї totȣ ачеле speцe de лъкȣste ка ши în estȣлȣ Eȣропеї, adekъ; sȣdȣлȣ Pȣsieї, Ппinчiпateле Daпȣвiепе, Transiлвania, Ȣпгаpia ши Галiцia. De aчeea пе вomȣ mъpцiпi aiчї a ворвi че-ва maї пе лаpгȣ despre aчeastъ speцъ кърia е sȣпȣsъ ши Цeapa noastръ.

Grillus migratorius saȣ лъкȣsteле кълъtoape (fiг. 28). Aчestea aȣ patpia лорȣ în Asia mikъ ши în nopdȣлȣ Afpiчeї. Аколо aчeste insekte se îmmȣлцeskȣ întp'ȣпȣ modȣ estpaopdinapȣ, kîte o-datъ înкъ aчeastъ înmȣлцipe ажȣпџе ла ȣпȣ градȣ аша de mape în kîtȣ чeте imense emiгpezȣ d'aколо ши se дȣкȣ кътpe цъpiле mepidionaле ши opientaле але Eȣропеї. О вандъ (чeatъ) de лъкȣste miгpatoape, de mȣлte-opї е аша de mape în kîtȣ se apatъ ка ȣпȣ nopȣ гposȣ în aepȣ d'o лȣпџime de sȣte de stînжiпї ши întȣпекъ лȣmina soapeлȣї. Ȣnde о asemenea вандъ se лasъ жоsȣ, аколо акопере пъmîntȣлȣ пînъ ла о înълцime d'ȣпȣ пiчiорȣ ши în пȣцiпȣ timпȣ цeapa чea maї tepiчitъ devine deшeaptъ, локȣpiле челе maї fepiчite ieaȣ aspektȣлȣ чeлȣ maї tpistȣ ши înгpo-zitopȣ. Вораčitatea aчestopȣ insekte este пекpe-ziвiлъ ши sгomotȣлȣ че faче о вандъ de Лъкȣste kîndȣ mъnînkъ, seamъпъ кȣ sгomotȣлȣ flaкъpiлорȣ mapї kîndȣ пîpie, fiindȣ гonite d'ȣпȣ opaгanȣ mape.

Дȣпе че лъкȣsteле aȣ mîпкatȣ totȣ че se af-лъ întp'o цeapъ, adekъ чepeaлеле, поateле ши fpȣnzeле din гpъdinї, viiле ши kiap epвȣpiле дȣ-пе izлazȣpї, atȣпчї плекȣ ши se дȣкȣ în aлtъ papte.

Dap dakъ timпȣлȣ toamneї a 'naintatȣ, atȣпчї depȣпȣ oaъле лорȣ, ȣnde aȣ fostȣ пînъ акȣmȣ, ши mopȣ. Дȣпе moaptea лорȣ, лъкȣsteле пȣ sîntȣ maї пȣцiпȣ пepiкȣлoase pentpȣ omȣ de kîtȣ kîndȣ aȣ tpъitȣ; къчї mȣлцime de kadaвepe карї pemînȣ пе ȣpma лорȣ, пȣtpezindȣ-se, stpiкъ aepȣлȣ ши про-дȣче f лȣpimї de Enidemiї; de aчeea s'a овsep-вatȣ къ maї totȣ de ȣna дȣпе inвaziȣпеа лъкȣs-telорȣ se apatъ enidemiї de tifȣsȣ ш. ч. л. Ȣniї pretindȣ kiap къ каȣsa еmipeї Чiȣmeї din Opientȣ ши maї кȣ seamъ din Eџintȣ este adese-opї in-вaziȣпеа лъкȣstелорȣ în aчeste цъpї.

Kîndȣ s'a apъtatȣ лъкȣsteле întp'o цeapъ, atȣпчї локȣitopiї tpeвȣe sъ se siлeaskъ a ле nimiчi кȣ totȣлȣ, adekъ a ле omopî ши a apde kadaвe-peле лорȣ saȣ a ле îngpopa în гpoпї adînчї. Dap ши гpъmezї de oaъ (fiг. 28 a ши b) че aȣ лъ-satȣ дȣпе ȣpma лорȣ пе пъmîntȣ, tpeвȣe кътate ши nimiчite, къчї aлmintpeлea, pfimъвapa vii-toape ва еши dintp'aчeste oaъ леџioane noȣъ de лъкȣste карї ворȣ комплекta лȣкpapea de devas-taцiȣпе a пъpiпцiлорȣ лорȣ din anȣлȣ tpeкȣtȣ.

Sîntȣ feлȣpimї de metoade пропȣse pentpȣ nimiчipea лъкȣstелорȣ; însъ ла noї, în Pomъnia, ла чea din ȣpmъ inвaziȣпе a лъкȣstелорȣ (în a-niї 1847—49) s'a apъtatȣ къ metoada чea maї вȣпъ este d'a opdona цъpaпiлорȣ ка toamna sъ кaȣte oaъле лъкȣstелорȣ, fъгъдȣindȣ fieкъ-pȣї цъpanȣ a-ї da ши oape-каpe pesплъtipe pen-tpȣ o кътъцime xotъpîtъ de oaъ de лъкȣste карї ва adȣче ла sȣв-administpaцieа плъшiї, каре аколо îndatъ tpeвȣe apse. Dap din oaъле skъ-пate de чepчetapea цъpaпiлорȣ, pfimъвapa vii-toape o sъ easъ лъкȣste; însъ лъкȣsteле tinepe п'aȣ apiпї de aчeea e лesne a ле пpinde atȣпчї, пpiп ȣpmape este чepȣtȣ ка pfimъвapa пînъ ла finitȣлȣ лȣї Iȣnie ши kiapȣ în Iȣлie, sъ кaȣte oa-meniї пе лîпгъ apвopї ши opї-ȣnde ворȣ гъsi adȣпъ-tȣpї de лъкȣste, sъ înкопцioape локȣлȣ aче-sta кȣ ȣпȣ шeaнцȣ adînкȣ, sъ пȣie аколо paie; aпoї гonindȣ пе лъкȣsteле, tinepe o sъ dea fȣгa

ші ворȣ къdea în шанцȣ de ȣnde нȣ ворȣ пȣtea еші, ші dȣпе че s'a adȣnatȣ мȣлte în aчeste шанцȣрĭ, требȣе datȣ fокȣ паіелорȣ de аколо ка съ ле арзъ. Dар dȣпе че лъкȣstеле аȣ прііmitȣ аріпĭ ші потȣ съ sбоаре în аерȣ, sîntȣ греȣ de прinsȣ, ші sінгȣрȣлȣ mізлокȣ d'a se апъра de dînsеле este ка съ еасъ мȣлцĭ оаменĭ (попȣлацiȣnea întреагъ din sate) кȣ коаse ші sапе съ dea съ omoape din еле кîtȣ ворȣ пȣtea ші съ fакъ fȣmȣ маре ка съ гонеаскъ restȣлȣ.

În Еџiптȣ, Арабiа ші India оріentалъ în ачеste цѣрĭ, natріа лъкȣstелорȣ, оаменiĭ ле мъпîнкъ! Еатъ че рапоартъ воіаџіоріĭ despre ачеstea: s. е. воіаџіорȣлȣ Cotshi zîче: Întîiaшĭ-datъ în Кордоfанȣ (Еџiптȣлȣ sȣперіорȣ) amȣ възȣtȣ оаменĭ mînкîndȣ лъкȣste. Ачешtĭ оаменĭ, dȣпе че аȣ аdȣnatȣ лъкȣstеле, ле рȣпе капȣлȣ, аріпіле ші пічіоареле, ле пȣпȣ atȣпчĭ întр'о fрігаре ші ле fрігȣ în гръsimea лорȣ în fокȣ, пе кърбȣнĭ. Întр'о zi мъпîнкъ ȣnȣ omȣ zeче лъкȣste, каре sîntȣ stimate аколо ка о mînкаре deлiчioасъ. Însъ кîndȣ se apатъ о inвазiȣне de лъкȣste, atȣпчĭ оаменiĭ mînкъtорĭ de лъкȣste (acridophage) se temȣ съ ле мъпîнче, къчĭ лъкȣstеле нȣ sîntȣ grase atȣпчĭ, ші'ĭ апȣкъ кîte оdатъ ші колiка. Ȣnȣ алтȣ modȣ d'a mînка лъкȣste konsistъ în modȣлȣ ȣрmътoрȣ. Лъкȣstеле sîntȣ adȣnate noantea, maĭ кȣ seамъ dȣпе че învеteазъ аколо timпȣлȣ плоіĭ, каре se ȣрmеазъ ла о періоадъ регȣлатъ а анȣлȣĭ. Femeiле mергȣ atȣпчĭ noantea пе кîmпȣ, adȣnȣ лъкȣstеле, ле рȣпе капȣлȣ, аріпіле ші пічіоареле, ле пȣпȣ ла sоаре ка съ se ȣsȣче, dȣпе ачееа ле мачінъ fъкîndȣ ȣnȣ felȣ de fъinъ dintр'însеле ші аша ле пъstреазъ în sачĭ fъкȣцĭ de пеле de капръ. Кîndȣ ажȣнџе timпȣлȣ sекȣ, кîndȣ нȣ se афлъ аколо нічĭ ȣnȣ felȣ de легȣme, atȣпчĭ локȣіторіĭ din Нȣбіа ші Кордоfанȣ мъпîнкъ Durrha (ȣnȣ felȣ de meiȣ) feртȣ împреȣнъ кȣ ачеаstъ fъinъ de лъкȣste ші asta este пîinea лорȣ de toate zілеле. Ȣsaџiȣлȣ de fъinъ de лъкȣste se întinde întр'о парte маре а Афрічеĭ.

De ші în Еџiптȣ ші акȣmȣ, ка ші în timпȣлȣ лȣĭ Moïse, лъкȣstеле adȣкȣ adese-орĭ каламitъцĭ пȣбліче, însъ Еџiптenіĭ аȣ în берzеле noastре (ciconia alba) ȣnȣ fъкъторȣ de біне, къчĭ еле în Еџiптȣ мъпîнкъ maĭ кȣ seамъ лъкȣste ші ле гонеskȣ мȣлтȣ.

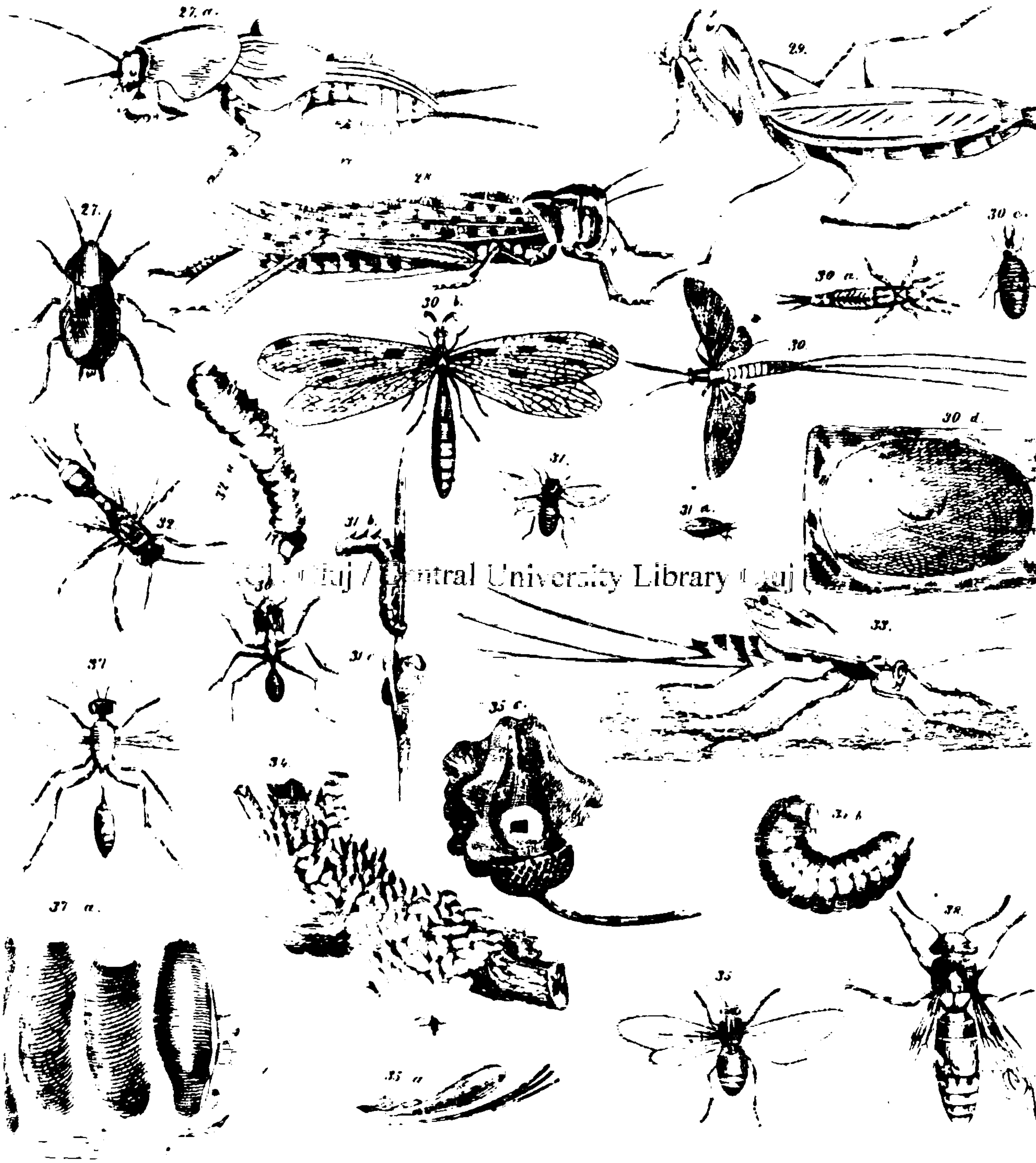
Афаръ d'ачеste лъкȣste Афрікане карĭ sîntȣ марĭ, se apатъ din кîndȣ în кîndȣ ші лъкȣste mічĭ пе кîmпȣрĭ п'in fînȣ карĭ еsȣ în маре пȣмъре, însъ нȣ fакȣ аша въtъмърĭ марĭ omȣлȣĭ.

Ȣnȣ алтȣ felȣ de лъкȣste sîntȣ ачеstea че se пȣmeskȣ: *Mantis religiosa* saȣ евлавіоасе (fiг. 29). Ачеste sпеце esistъ în цѣріле мерідіоанале ші чентрале але Еȣропеĭ, прекȣm ші în вestȣлȣ Asieĭ ші în нордȣлȣ Афрічеĭ. Аколо se цінȣ пе ербȣрĭ în локȣріле еsпȣse лȣміnеĭ sоарелȣĭ saȣ ші пе арборĭ (tȣfe) mічĭ. Колоареа ачеstеĭ лъкȣste е верde ка ші fрȣnza пе каре тръеште, de ачееа е греȣ а о deoseбі de fрȣnza пе каре se ціне. Ачеаstъ insекtъ шеаde лініштітъ toатъ zioa, saȣ къ se tîраште învetȣ пе планte къѫtîndȣ нȣtрimentȣлȣ еĭ каре konsistъ în мȣште ші алте insекte mічĭ. Кîndȣ о гонеште чіне-ва, atȣпчĭ fȣџе iȣte, ші este în stаре а sбȣра че-ва. Еа поате съ înвîрteаскъ капȣлȣ еĭ челȣ mікȣ în toate diреквiȣніле, de ачееа е în stаре а афла кȣпîndȣ презінца анімалелорȣ mічĭ карĭ servȣ dреntȣ нȣtрimentȣ ка ші а анімалелорȣ марĭ de каре se temȣ. Toamna femeла пȣне ȣnȣ маре нȣмърȣ de оаъ de мърimea ȣnȣĭ боБȣ de грîȣ, пе каре ле învелеште кȣ ȣnȣ fлȣidȣ sпȣmosȣ ші ле ліпеште de рамȣріле арборілорȣ saȣ de пiетре. Прімъвара еsȣ пȣĭ (fiг. 29, а) din оаъ карĭ seамънъ кȣ insекtеле, însъ н'аȣ аріпĭ. Amîndoȣъ пічіоареле din nainte sîntȣ ла ачеаstъ insекtъ мȣлtȣ maĭ тарĭ de кîtȣ челе патрȣ de din дъръtȣ. Botȣріле (коапseле) пічіоарелорȣ аȣ пе марџінеа de жоsȣ, о варгъ în каре анімалȣлȣ пȣне пічіорȣлȣ (аdекъ fлȣерȣлȣ), еĭ întокмаĭ кȣm пȣне чіне-ва лама брічеагȣлȣĭ în коаdа лȣĭ. Кȣ пічіоареле din ainte, анімалȣлȣ prinde мȣштеле ші ле ціне кîndȣ ле мъпîнкъ. Апоĭ fiindȣ къ цінȣ ачеste пічіоаре maĭ totȣ de ȣna întр'о позiціȣне каре seамънъ кȣ ȣнȣіа каре fаче îші ръгъчіȣnea, (прекȣm se веdе în fiг. 29), de ачееа лі s'аȣ datȣ нȣmіреа de „ређіціоасъ" (religiosa) saȣ евлавіоасъ. Ачеste insекte нȣ sîntȣ tокмаĭ въtъмътоаре omȣлȣĭ, ба înкъ în клімеле мерідіонале sîntȣ fолоsitoaре, къчĭ кȣръцъ кîmпȣлȣ d'о мȣлціmе de insекte въtъмътоаре. Ла noĭ în Еȣропа, ачеste insекte tръеskȣ пȣмаĭ о варъ, пе кîndȣ în цѣріле maĭ мерідіонале tръеskȣ maĭ мȣлцĭ анĭ.

Întре орdinȣлȣ insекtелорȣ нȣmite Neurop-

tere (adeкъ карї аŏ патрѕ аріпї екѕале în търіme ші fъкѕte ка пiште sîte пpin перве каре ле tраверsъ în toate dіpeкџіѕпіле) sîntѕ ші аічї ѕпеле карї жокѕ ѕпѕ ролѕ imпoptantѕ în екопоnomiea Natѕреї: ѕпеле fiindѕ foлositoape алтеле вътътътоаре. Dintp'ачеstea вom пomeni ѕрmъџоареле:

Ephemera vulgata (fir. 30) saŏ fiinџe d'o zi. Ачеste insekte se пѕmeskѕ ast-feлѕ fiindѕ къ în stapea лор пepfeкtъ tpъeskѕ пѕmaї o zi, saŏ kîte odatъ кiapѕ пѕmaї пѕџine ope. Se џinѕ лinгe-

27 a. *Blalta orientalis*; 27. *Grillotalpa vulgaris*; 28. *Grillus migratorius*; 29. *Mantis religiosa*; a. пѕїї eї; 30. *Ephemera vulgata* 30 a. пѕїї eї: 30 b. *Mirmecoleon formicarius*; c. Ларва; d. Пîmia eї; 31. *Tenthredo pini*; a, Ларва; b. Nimfa c. Gogoaша eї; 32. *Sirex gigas*, a. Ларва; 33. *Ichneucon persuasorius*; 34. *Mirogaster memorum*; 35. *Cynips calicis* a, Opгaпѕлѕ kѕ kape пѕпе оаъ, b. Ларва, c. Гогоаша; 36. *Formica cephalotes*; 37. *Pelopaeus spirifex*; 38. *Vespa crabro.*

piѕpї, елештее, аколо вара ле гъsimѕ în кътime foapte mape, sвѕpîndѕ în аерѕ. Dap sворѕлѕ лорѕ e кѕpiosѕ, adeкъ neînчetatѕ se sѕie în sѕsѕ ші se погорѕ жosѕ în аерѕ, însъ faкѕ toate ачеstea

кȣ о іȣцеалъ nesпȣsъ. Ȣнеле sпеце se арътȣ̆ în тȣлціme аша de марĭ în кîtȣ̆ кînдȣ̆ sборȣ̆, seaмъпъ къ пар' къ кадȣ̆ nіште fȣлцĭ de zъпадъ în аерȣ̆, апоĭ neste пȣціne ope, тічіле лорȣ̆ kadaвере акопере апа ші *малȣріле* din преціȣрȣ̆.

În Sipmia (în Imпepiȣлȣ̆ Aȣstpieĭ) о цеаръ пȣsъ лîнгъ Dȣнъре, esistъ ȣнȣ̆ feлȣ̆ de efemepe кȣ коаdа лȣнгъ каре se înmȣлцеште întp'atîta, în кîtȣ̆ oamenіĭ de аколо întpeбȣінцеazъ kadaвopeлe *ачestopȣ̆ insete* dpeпtȣ̆ matepie de îngръшареа кîmпȣpiлорȣ̆ шіле adȣкȣ̆ кȣкаръле ла кîmпііleлор.

Dap лȣкрȣ кȣpiosȣ̆! Ачеastъ insекtъ каре în stapea sa перfекtъ tpъеште ȣнȣ̆ timпȣ̆ аша de sкȣptȣ̆, ape tpeбȣінцъ пеntpȣ desволtapea sa, ȣнȣ̆ timпȣ̆ foapte лȣнгȣ̆, (ȣнеле кіарȣ̆ пînъ ла doĭ anĭ) ші tpeче atȣнчĭ прin difepite stъpĭ foapte комплікаte кînдȣ̆ ȣнеле ларве fакȣ̆ nіште галеpiĭ sȣбtepane aptistiче пînъ ажȣнгȣ̆ ла desволtapea лор перfекtъ. Пар' къ Natȣpa a вpȣtȣ̆ sъ apate кȣ ачеаsta къ кіарȣ̆ esistenцa d'o zi a ȣнеĭ fiinцe перfекtъ, мepitъ toate ачеste препараatiве комплікаte.

(Ва ȣрма).

Despre ȣnitatea saȣ̆ плȣpaлitatea цепȣлȣĭ ȣmanȣ̆.

(Ȣрмаре).

Прin *esпosiціȣnea* datъ în aptiколȣлȣ̆ пречеdentȣ̆ (Np, 23) ne-amȣ̆ конвinsȣ̆, къ de ші негреаца пелеĭ ла Negpȣ în Aetionia este аша de konstantъ ші de пермаnente în кîtȣ̆ Negpȣлȣ̆ ремîne totȣ̆ negpȣ, de ші-лȣ̆ вomȣ̆ ашеza în клімеле nopdiче, însъ нȣ пȣtemȣ̆ sъ fopmъmȣ̆ din ачеаstъ негреацъ а пелеĭ, ȣнȣ̆ каракtерȣ̆ distinкtiвȣ̆ sпре а конкide din ачеаsta, о difepitъ opiціne întpe Aetionienĭ *ші Еȣропенĭ*.

Dap ші în рапорtȣлȣ̆ пърȣлȣĭ Aetionienілорȣ̆, Мікроsкопȣлȣ̆ а арътatȣ̆ къ аȣ̆ fostȣ̆ о ероаре кînдȣ̆ аȣ̆ нȣmitȣ̆ пърȣлȣ̆ челȣ̆ крецȣ̆ алȣ̆ негрȣлȣĭ кȣ нȣмipea de лînъ; къчĭ нȣindȣ̆ ȣнȣ̆ fipȣ̆ de лînъ, s. e. de *oae*, sȣб *mікроsкопȣ̆*, se apatъ în fopmъ zirzar, пе кînдȣ̆ пърȣлȣ̆ sȣб mікроsкопȣ̆ ape fopma d'ȣнȣ̆ чілindpȣ dpeпtȣ̆, апоĭ пърȣлȣ̆ негрȣлȣĭ е еар dpeпtȣ̆ ші нȣ în zirzarȣ̆ ка алȣ̆ оіĭ.

О мȣлtȣ̆ maĭ imпoptantъ difepinцa întpe diвepse pase de oamenĭ, не apatъ fopma капȣлȣĭ лор. Ла Еȣропеаnȣ̆ ші ла pasa Каȣкаziaнъ în ценере, fpȣntea е болtitъ, nasȣлȣ̆ е лȣнгȣ̆, гȣра mікъ, бȣzеле не ȣmfлate ші *nometeлe* нȣ преа еште afаръ; din контpъ ла paseле maĭ пȣцinȣ̆ înцелente гъsimȣ̆ fpȣntea mікъ fȣцindȣ̆ în dъpъtȣ̆, пе кînдȣ̆ nometeлe esȣ̆ afаръ, nasȣлȣ̆ е ларгȣ̆, *asemenea ші* гȣра ші бȣzеле sîntȣ̆ îmfлate. Апоĭ în ценере ла pasa нобілъ (каȣкаziaнъ) креерііĭ saȣ̆ органеле *inteліцінцеĭ* предоminȣ̆ ші окȣпȣ̆ локȣлȣ̆ челȣ̆ maĭ mape în капȣ̆, пе кînдȣ̆ ла paseле пȣцinȣ̆ нобіле, *органеле* simцȣpiлорȣ̆ гроаse ші animaле, adeкъ але odopiĭ ші гȣstȣлȣĭ, npedominъ ші окȣпъ партеа чеа maĭ mape. Este о fапtъ netъгъdȣitъ în Апtpопоﬂоціе (штііnцa omȣлȣĭ) къ, кȣ кîtȣ̆ ȣнȣ̆ *omȣ̆* ape ȣнȣ̆ капȣ̆ *maĭ mape*, кȣ atîtȣ̆ ші inteліценцa sa е maĭ mape. Тоцĭ oamenііĭ марĭ аȣ̆ авȣtȣ̆ ші капеte марĭ. Наполеоnȣ̆ I, а авȣtȣ̆ ȣнȣ̆ капȣ̆ atîtȣ̆ de mape în кîtȣ̆ капеларȣлȣ̆ (пълъріерȣлȣ̆) sъȣ̆ а авȣtȣ̆ пе seamъ-ĭ о fopmъ deoseбitъ; ачеаsta s'a обsервatȣ̆ ші ла Cromwell ші ла Cuvier. Алtъ-datъ вomȣ̆ ворбі maĭ мȣлtȣ̆ despre ачеstȣ̆ обіекtȣ̆ intepesantȣ̆, însъ акȣmȣ̆ вomȣ̆ adъога нȣmaĭ къ Natȣpaлistȣлȣ̆ Cooper а гъsitȣ̆ о metoadъ а detepmina maĭ біne desволtapea domnitoapiъ а органȣлȣĭ inteліцінцеĭ (краніȣлȣ̆) neste органеле simцȣpiлорȣ̆ infepioape ла difepite pase de oamenĭ; adeкъ Cooper а tpasȣ̆ кȣ о ацъ о лінie opizontaлъ de sȣв пърĭ, пînъ ла гаȣра ȣрекілорȣ̆. Кȣ о алtъ ацъ а tpasȣ̆ о алtъ лінie totȣ̆ de ла ръдъчінеле пърілорȣ̆ în sȣsȣ̆ кътpe моалеле капȣлȣĭ în пȣнкtȣлȣ̆ челȣ̆ *maĭ ештtȣ̆* afаръ ал fpȣнціĭ Ачеste amîndoȣ̆e лініĭ fopmeazъ ȣнȣ̆ ȣнгіȣ̆ каре se нȣmеште ȣнгіȣлȣ̆ лȣĭ Cooper. Апоĭ мъsȣpîndȣ̆ ачеstȣ̆ ȣнгіȣ̆ ла difepite pase de oamenĭ, s'a арътatȣ̆ къ ла pasa Каȣкаzікъ ажȣнце пînъ ла 85 ші кіарȣ̆ 90°, ла Negpȣ ape нȣmaĭ 70°, ла Папȣas (о pasъ de oamenĭ încъ maĭ degpadatъ în înцелепчіȣne) ape нȣmaĭ 65—66°, пе кînдȣ̆ ла maĭмȣца чеа maĭ înцелеаntъ (ла opanr-ȣtanrȣ̆) ape нȣmaĭ 45 пînъ ла 50°. Еatъ къ нобіліmea paseĭ noastpe ші sȣпepiopittea omȣлȣĭ челȣĭ maĭ de-

градatȣ̆ în рапортȣл maimȣцеĭ, înцелепte se esпрeтъ întр'ȣнȣ̆ modȣ̆ apitmetikȣ̆ прin нȣmерȣлȣ̆ граделорȣ̆ în ȣнгiȣлȣ̆ лȣĭ Cooper! Ȣнгiȣлȣ̆ лȣĭ Cooper, ziче ȣнȣ̆ natȣралistȣ̆ modерnȣ̆, este diплома нобiлimeĭ noastре каре о amȣ̆ приimitȣ̆ din mîna Natȣреĭ!

De шi ачeste diферинцe în формареа кранiȣлȣĭ (капȣлȣĭ) ла diферite pase de oamenĭ este акȣm konstantъ шi прin ȣрmарe foарte imпортantъ, însъ niчĭ ea нȣ e de ажȣnsȣ̆ ка съ не пермiцъ a ziче кȣ плȣралistiĭ, къ diферite pase de oamenĭ aȣ̆ eшitȣ̆ din diферite оріцine; къчĭ din toate пърцiле корпȣлȣĭ омȣлȣĭ, кранiȣлȣ̆ (капȣлȣ̆) este челȣ̆ maĭ sȣпȣsȣ̆ ла варiацiȣнĭ продȣse прin чiвiлisaцiȣne шi обiчеiȣрiле oamenilорȣ̆. Kîndȣ̆ копiлȣлȣ̆ e нъskȣtȣ̆, atȣнчĭ кранiȣлȣ̆ съȣ̆ e moале, шi e în stare a приimi пînъ ла ȣнȣ̆ градȣ̆ оаре-каре формъ кар 'ĭ вомȣ̆ da, шi a o пъstra пентрȣ toatъ viaцa. Sîntȣ̆ попȣлĭ варварĭ în Asia шi în Америка карĭ, kîndȣ̆ лi se наште ȣнȣ̆ копiлȣ̆, iĭ tȣрteskȣ̆ капȣлȣ̆ ast-фелiȣ̆ în kîtȣ̆ devine лȣнгȣ̆ шi tȣрtitȣ̆ ла amîndoȣе пърцiле латерале; аша ле плече. Kiарȣ̆ капȣлȣ̆ лȣнгȣ̆ алȣ̆ Kinezilорȣ̆ провine пînъ ла ȣнȣ̆ градȣ̆ din ачestȣ̆ обiчеiȣ̆. Аша dap шi diферинца формацiȣнеĭ капȣлȣĭ ла diферite pase шi нацiȣнĭ нȣ поate konstitȣi ȣнȣ̆ аргȣmentȣ̆ despre плȣралitatea оріцiнеĭ paselорȣ̆.

Ла toate diферинцеле ремаркаbiле карĭ ле гъsimȣ̆ ка diферite pase але oamenilорȣ̆, ziче Александрȣ de Хȣmболd, гъsimȣ̆ o mȣлцime нȣmeroasъ de градацiȣнĭ, în kîtȣ̆ нȣmaĭ kîndȣ̆ не ȣitъmȣ̆ ла amîndoȣе пȣнктеле estpeme карĭ формеzȣ̆ seria ачestеĭ transiцiȣнĭ, нȣmaĭ atȣнчĭ вомȣ̆ fi фрапацĭ de diферинца paselорȣ̆. Съ пȣнemȣ̆ în компарацiȣne ȣнȣ̆ Европеанȣ̆ кȣ ȣнȣ̆ Папȣа, негрешitȣ̆ diферинца ва fi imensъ, însъ întpe Европеанȣлȣ̆ шi Папȣа se афлъ o mȣлцime de transiцiȣнĭ градȣале шi diферинца întpe fiъ карĭ din memБреле вечine але ачestеĭ seriĭ, нȣ e niчĭ de кȣmȣ̆ simцiбiлȣ̆, шi atȣнчĭ, adъогъ D. Miллерȣ̆, вom bedea къ e imпosiбiлȣ̆ a împърцi oamenĭ în diферite pase біне distinkte, din контръ, o съ не înфъцiшemȣ̆ ценȣлȣ̆ ȣmanȣ̆. ка o лinie semi-чiркȣларъ авîndȣ̆ ла ȣнȣ̆ капътȣ̆ форма чea maĭ перфектъ saȣ̆ idealȣлȣ̆ de omȣ̆, дȣпе каре віне форма maĭ пȣцinȣ̆ перфектъ шi ка memБрȣлȣ̆ алȣ̆ treĭлеа алȣ̆ ачestеĭ seriĭ, віне o формъ înкъ maĭ пȣцinȣ̆ перфектъ шi аша merгîndȣ̆ градȣалȣ̆, o съ съ ажȣнцemȣ̆ ла estpemitate опȣsъ a seriеĭ каре ва копрînde форма чea maĭ degradatъ шi чea maĭ imперфектъ de omȣ̆.

Dap нȣ требȣе съ ȣitъmȣ̆ къ supe a форма dintp'o pasъ, ачeste непȣmeroase градацiȣнĭ de форма ȣmanъ, требȣе съ treакъ непȣmeroase secȣле, ziче Prichard, maĭ кȣ seamъ kîndȣ̆, дȣпе черчетърi нoȣe фъкȣte în Eцintȣ̆ de doĭ savanцĭ Америкanĭ Блiddonȣ̆ шi Nott s'a аръtatȣ̆ къ Fellas че esistъ акȣmȣ̆ în Eцintȣ̆, deoseбindȣse de челе alte pase de oamenĭ че esistъ алоло, провinȣ̆ din попȣлȣлȣ̆ antikȣ̆ алȣ̆ Eцintenilорȣ̆ карĭ aȣ̆ trъitȣ̆ аколо înainte кȣ miĭ de anĭ sȣб domniea Фаpaonilорȣ̆, прin ȣрmарe bedemȣ̆ къ patpȣ miĭ de anĭ апроапе aбia aȣ̆ fostȣ̆ în stare a skimба кȣ чева, pasa antikъ a Eцintenilорȣ̆ din Fellas че esistъ акȣmȣ̆ аколо.

Aiчĭ amȣ̆ ажȣnsȣ̆ eap ла o kestiȣne foарте delikatъ. Dakъ не de o parte pesȣлtatȣлȣ̆ черчетърiĭ шtiinцеĭ a продȣsȣ̆ ȣнȣ̆ triȣmфȣ̆ алȣ̆ dokȣmentелорȣ̆ sakre în рапортȣлȣ̆ оріцiнеĭ ȣnikȣ̆ a омȣлȣĭ, în рапортȣлȣ̆ timпȣлȣĭ de kîndȣ̆ омȣлȣ̆ este asȣпра пъmîntȣлȣĭ, нȣ e întoкmaĭ аша. Poate къ în viitорȣ̆ шi ачeastъ kestiȣne a шtiinцеĭ шi tradiцiȣнеа sakръ ворȣ̆ fi de ȣнȣ̆ akordȣ̆; dap пînъ atȣнчĭ съ венеръmȣ̆ tradiцiȣнеа sakръ шi съ нȣ не astȣпъmȣ̆ ȣрekiле ла гласȣлȣ̆ шtiinцеĭ. Омȣлȣ̆ înцелепtȣ̆ poate съ пȣie în sînȣлȣ̆ съȣ̆ întр'o armonie ачeste doȣе прinчiпe, de шi нȣ sîntȣ̆ totȣ̆ de ȣna întр'o armonie în лȣmea fisikъ d'o kam-datъ.

DESПРЕ NATȢРЪ. *)

Natȣра нȣ este niчĭ de кȣmȣ̆ ȣнȣ̆ лȣкрȣ, къчĭ Креаторȣ̆ atîtȣ̆ пентрȣ esistenцa обiектелорȣ̆ kîtȣ̆ шi пентрȣ sȣкчеsiȣнеа fiinцелорȣ̆.

Natȣра este sistemȣлȣ̆ лецiлорȣ̆ staбiлite de ачestȣ̆ лȣкрȣ арȣ̆ fi totȣлȣ̆. Natȣра нȣ este niчĭ de кȣmȣ̆ o fiinцъ, къчĭ ачeastъ fiinцъ арȣ̆ fi Dȣmnezeȣ̆; însъ o пȣtemȣ̆ konsidepa ка o пȣтере vie, nemърцinitъ, че întреБȣinцeazъ totȣлȣ̆, че însȣфлецеште totȣлȣ̆, шi каре sȣпȣsъ ла пȣтереа челеĭ d'întiiȣ̆ fiinцe пре пъmîntȣ̆, каре este омȣлȣ̆,

*) NOTЪ. Redakцiȣнеа Жȣрналȣлȣĭ „Isis,“ konformȣ̆ кȣ промisiȣнеа sa esпrimatъ în Програмъ, adekъ d'a приimi Артikoле шtiinцiфiче de ла орĭ-чine, amȣ̆ приimitȣ̆ artikoлȣлȣ̆

n'a înчепȣtŭ sъ опереze de kîtŭ прin opdinea sa шi nȣ опереазъ înкъ de kîtŭ прin конкȣpsȣлŭ saŭ konsimцimîntȣлŭ sъŭ. Ачеastъ nȣtepe faче napte ла nȣtepea Dibinъ каре se manifestъ, шi kiapŭ ea este кaȣsa шi efektȣлŭ, modȣлŭ шi sȣbstanцa, înkinȣipea шi onepa: ea este totŭ odatъ difepitъ de aptea omeneaskъ але къреia продȣкцiȣnî nȣ sîntŭ de kîtŭ niшte onepe. Natȣpa însъ-шî este o лȣкраре че bieцȣeшte în etepnitate, este ȣnŭ лȣкрътopŭ aktibŭ fъръ înчetape, каре шtie sъ se sepbeaskъ de toate лȣкрȣpiле, шi каре лȣкрîndŭ dȣne sine-шî pezematъ totŭ d'aȣna пе ачелеaшî fondȣpî, nȣ ле dъ de kîtŭ ȣnŭ кȣpsŭ infinitŭ: timnȣлŭ, snaцiȣлŭ шi matepia sîntŭ mizлoaчеле sале, Ȣnibepsȣлŭ e obiektȣлŭ sъŭ, miшkapea шi biaцa sîntŭ skonȣлŭ sъŭ.

Efekteле ачеstei nȣtepî sîntŭ fenomeneле лȣmei; aktibitatea de каре ea se sepbeшte este o sfopцъ biъ, пе каре snaцiȣлŭ шi timnȣл nȣ notŭ de kîtŭ sъ mъsoape шi sъ xotъpaskъ fъръ a o dъpîmá bpe-o datъ; e o sfopцъ че stъ în kȣmпъnъ, че se konfȣndъ, че se onȣne fъръ a nȣtea sъ se nimiчeaskъ: ȣneле din aчeste sfopцe пътpȣndŭ шi tpansnoaptъ kopnopiî, алтеле îî înkълzeskŭ шi îî însȣfлeцeskŭ; atpakцiȣnea шi imnȣлsiȣnea sîntŭ чеlе doŭe npinчinале instpȣmente але акцiȣnei ачеstei nȣtepî asȣnpa kopnȣpiлopŭ bpȣцî; кълdȣpa шi молекȣлеле opганiче biî sîtŭ npinчinȣpiле aktibe че ea nȣne în лȣкраре пentpȣ fopmapea шi desboлtapea fiinцелopŭ opranisate.

Kȣ atîtea mizлoaче че nȣ nȣ noate sъ fakъ Natȣpa? ea noate totŭ шi apŭ nȣtea sъ desfiinцeze opî sъ кpeeze; însъ nȣmaî Dȣmnezeŭ шî a пъstpatŭ чцeste doŭe estpemitъцî de nȣtepe: къчî a desfiinцa шi a кpea sîntŭ atpibȣteле Omninotinцei sале; a npefaче, a skimba, a dъpîma, a desboлta, a pennoi, a npodȣчe sîntŭ sinгȣpeле dpentȣpî че елŭ a boitŭ sъ лase Natȣpei. Natȣpa каре estê Ministpȣлŭ opdineлopŭ sале nestpemȣtabiле, denositopȣлŭ nemiшkateлopŭ sале dekpete, nȣ se denъpteazъ niчî odatъ de лeцiле че i a fostŭ npeskpise; ea nȣ se abate nimikŭ din nланȣpiле че i s'aŭ tpasŭ шi în toate onepeле sале ea nȣ înfъцiшeazъ de kîtŭ siцiлiȣлŭ fiinцei sȣnpeme: aчeastъ întinъpipe Dibinъ, npototinŭ neskimbatŭ алŭ esistinцei, e sinгȣpŭ modeлȣлŭ dȣne каре ea onepeazъ; modȣлŭ a къpȣia toate тpъsȣpeлe sîntŭ esnpimate кȣ лitepe neшtepse шi npoнȣnцate пentpȣ totŭ d'aȣna.

Kȣ kîtъ magnifiчenцъ Natȣpa nȣ stpълȣчeшte пpe пъmîntŭ! În toate zileле bedemŭ o лȣmînъ кȣpatъ, întinzîndȣ-se de ла ръсъpitŭ nînъ ла aпȣsŭ че aȣpeшte nekontenitŭ Emisfepeле ачеstȣî глобŭ; în totŭ momentȣлŭ simцimŭ ȣnŭ елementŭ tpansnapinte шi ȣшopŭ че-лŭ înkonцioapъ; totŭ d'aȣna гȣstъmŭ dintp'o dȣлче шi fekondъ кълdȣpъ че-лŭ însȣfлeцeшte шi faче sъ pesaiъ шi toate seminцеле bieцei. Sopbimŭ nȣmaî ane biî шi saлȣtapiî че sepbeskŭ ла întpeцinepea шi кpeшtepea лopŭ; nȣ obsepbъmŭ de kîtŭ лȣкрȣpî eminente, împъpцite în mizлокȣлŭ пъmîntȣлȣî че opeskŭ aбȣpiî aepienî шi каре fakŭ aчeste fontînî sъ fiъ totŭ d'aȣna neskȣpse шi npoasnete; nȣ aflъmŭ de kîtŭ nemъpцinite лokȣpî deшeapte fъкȣte snpe a ле npiîmi în sînȣлŭ лopŭ шi a ȣda kontinenteле: înkъ e de obsepbatŭ къ întindepea mъpei este maî mape de kîtŭ ачеea a пъmîntȣлȣî, шi aчeasta nȣ e niчî de kȣmŭ ȣnŭ елementŭ peчe шi stepnŭ, чi din kontpa este ȣnŭ noŭ impepiŭ aшa de aвȣtъ, aшa de nonȣлatŭ ка шi челŭ d'întîiŭ. Deцetȣлŭ лȣî Dȣmnezeŭ a însemnatŭ xotapeле лopŭ; daka mapea a ȣdatŭ maî 'nainte de timnŭ цъpmȣpiî Okчidentȣлȣî, anoî ea лasъ de faцъ пе aчeia aî Opientȣлȣî. Ачеastъ nemъpцinitъ întindepe de anъ, inaktibъ de sineшî ȣpmeazъ întinъpipeле miшkъpiлopŭ чepeшtî, stъ în baлanцъ npin легъпъpî pегȣлate але flȣksȣлȣî шi але pefлȣksȣлȣî, se înaлцъ шi se koboapъ кȣ stelа noпцei, se înaлцъ înkъ шi maî mȣлtŭ kîndŭ konkȣpъ кȣ stelа zilei, шi kîndŭ amîndoъ, peȣnindȣ-шî nȣtepiле лopŭ кaȣseazъ чеlе maî mapî ȣnflъtȣpî шi skъdepî a aneлopŭ npe пъmîntŭ. Kopesnondinцa noastpъ кȣ чepȣлŭ pikъpipî nȣ se noate deskonepi maî bine ка în aчeastъ лȣкраре etepnъ. Din aчeste miшkъpî konstante шi цeнepale pezȣлtъ niшte miшkъpî bapiabiле шi naptikȣлape, niшte tpansnoptȣpî але пъmîntȣлȣî, niшte denosite че fopmъ în fȣndȣлŭ aneлopŭ, deaлȣpî asemъnate кȣ ачелеa че bedemŭ пе sȣnpafaцa пъmîntȣлȣî; niшte miшkъpî a гîpлeлopŭ каре ȣpmîndŭ dipekцiȣnea кȣлmei mȣnцiлopŭ, ле daŭ o figȣpъ кȣ каре toate ȣnгiȣpiле se koppesnȣndŭ шi кȣpгîndŭ npin mizлокȣлŭ ȣndeлopŭ, npekȣmŭ aneле кȣpгŭ npe пъmîntŭ, nȣ sîntŭ întp'adebъpŭ de kîtŭ pîȣpî але Mъpei.

tradusu de CANELLA,
Institȣtopeле Kл. III шi IV în Skoaлa Naцionaлъ din Бȣzeŭ

---

npesintŭ de ла D. Kaneлла, însъ esnpimъm aiчî dopinцa къ чine ba boi a ne tpimite aptikoле пentpȣ Жȣpnaлȣлŭ nostpȣ, sъ nȣ fie nȣmaî tpadȣkцiȣnî чi шi opiцinaле, bopbind desnpe fenomeneле natȣpaле че esistъ ла noî. Aшa dap kîndŭ D-nii Пpofesopî aî Skoaлeлopŭ Distpikteлopŭ ne bopŭ tpimite din timnŭ în timnŭ pелaцiȣnî шtiinцifiче desnps feлȣpî de apbopî че tpъeskŭ în пъdȣpiле distpikteлopŭ лopŭ pesnektibe desnpe feлŭ de animaле шi de nлante че se apatъ maî mȣлtŭ пе kîmnŭ, în че zi a npimъbepiî se întopkŭ naseplле (pondȣneлeлe, bepzeле ш. ч. л.) шi în че zi плekŭ? че temnepatȣpъ domneшte în цenepe în kȣpsȣлŭ anȣлȣî în aчeste distpikte? че pesȣлtatŭ, dȣne kъtimea zileлopŭ de nлoae, a datŭ o obsepbaцiȣne neîntpepȣntъ a aчestopŭ fenomene meteopoлoцiче? Atȣnчî ba fi nosibiлŭ a ажȣnцe ла o kȣnoшtinцъ a kondiцiȣniлopŭ fisiче шi meteopoлoцiче a Цъpiî Pomъneшtî, kape kȣnoшtinцe sîntŭ kondiцiȣniле чеlе maî neчesapie пentpȣ îmbȣnъtъцipea шi desboлtapea agpikȣлtȣpei, în цenepe пentpȣ opî-че цeapъ, шi kape ла noî aŭ pemasŭ nînъ akȣm o sfepъ кȣ totȣлŭ nekȣnoskȣtъ, adebъpatъ tera incognita.

Tinorpafia Naцionaлъ a лȣî Ioisŭ Pomanobŭ шi Komn.